

บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)

รัฐประศาสนศาสตร์ : ศาสตร์และศิลป์ของการบริหารราชการแผ่นดิน

Public Administration: A Science and Art of Public Affairs Management

(วันรับบทความ: 25 กุมภาพันธ์ 2564; วันแก้ไขบทความล่าสุด: 31 มีนาคม 2564; วันตอบรับการตีพิมพ์บทความ: 5 เมษายน 2564)

สินินตราพร สุรินทร์*

Simintraporn Surin*

บทวิจารณ์หนังสือ รัฐประศาสนศาสตร์ : ศาสตร์และศิลป์ของการบริหารราชการแผ่นดิน (Public Administration : A Science and Art of Public Affairs Management) โดย ศาสตราจารย์ ดร.วรเดช จันทรศร

หากกล่าวถึง รัฐประศาสนศาสตร์ในฐานะสาขาวิชาที่ว่าด้วยการศึกษาระบบการบริหารราชการแผ่นดินนั้นอาจจะกล่าวถึงไม่ครอบคลุม โดยเฉพาะรัฐประศาสนศาสตร์ยุคใหม่นั้นเป็นการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับการบริหารราชการแผ่นดิน การที่จะบรรลุถึงความสำเร็จของการบริหารราชการได้ ผู้ปฏิบัติงานและผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหลายทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมจะต้องมีความรับผิดชอบต่อประโยชน์สาธารณะ การบริหารจะต้องเป็นไปตามลัทธิธรรมาภิบาลที่เน้นในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม การมีผลประเมินการปฏิบัติงานเพื่อเป็นแนวทางและกลไกสู่ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ ตลอดจนเป็นการศึกษาถึงแนวทางการจัดการองค์การที่อยู่ภายใต้ของการมีภาวะผู้นำที่เหมาะสมในท่ามกลางของการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ และสังคมเศรษฐกิจดิจิทัล

หนังสือเล่มนี้ของ ศาสตราจารย์ ดร.วรเดช จันทรศร ได้มีการนำเสนอของศาสตร์สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ยุคใหม่ที่สะท้อนทั้งความเป็นศาสตร์และศิลป์ของการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งผู้เขียนได้นำเสนอการศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นการบริหารราชการแผ่นดินที่ว่าด้วยเรื่องธรรมาภิบาลและแนวทางในการบริหารองค์การที่เป็นกลไกในการทำให้เกิดความรับผิดชอบต่อประโยชน์สาธารณะโดยเน้นการประเมินผลการปฏิบัติงานขององค์การ การให้น้ำหนักและคุณค่าในวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์การประเภทต่าง ๆ เพื่อที่จะนำไปสู่การสร้าง ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ รวมถึงได้มีการนำเสนอองค์ความรู้ของรัฐประศาสนศาสตร์ภายใต้มุมมองที่เป็นสหวิทยาการโดยแยกออกเป็นสาขาวิชาต่าง ๆ ได้แก่ ทฤษฎีองค์การและการจัดการ นโยบายสาธารณะ ทฤษฎีทางเลือกสาธารณะ และการแปรสภาพกิจกรรมรัฐเป็นกิจกรรมเอกชน ซึ่งสำหรับสิ่งสำคัญการบริหารราชการแผ่นดินในยุคของการเปลี่ยนแปลงนั้นคือ การพัฒนาองค์การ ผู้นำองค์การและภาวะผู้นำ การเน้นนวัตกรรม จริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคม

ในหนังสือเล่มนี้ของ ศาสตราจารย์ ดร.วรเดช จันทรศร ได้ลำดับเนื้อหาเป็น 12 บท ซึ่งสามารถแบ่งการศึกษาออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

* อาจารย์ประจำ, โปรแกรมวิชารัฐประศาสนศาสตร์ สำนักวิชาบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย,

E-mail: sanarigo.sanook@gmail.com

ส่วนที่ 1 ผู้เขียนได้นำเสนอว่า การบริหารภาครัฐของไทยได้เผชิญกับปัญหาที่สำคัญของนโยบายสาธารณะทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับความสามารถในการกำหนดนโยบายที่ดีและความล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ตลอดจนการประเมินในระบบปิด การบริหารภาครัฐของไทยในบริบทสากลจึงจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงจากการบริหารโดยใช้ระบบราชการแบบดั้งเดิมไปสู่การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมาภิบาล การบริหารภาครัฐของไทยและรัฐประศาสนศาสตร์ในบริบทในปัจจุบัน โดยจะชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงจากการนำเทคนิคและกระบวนการบริหารมาใช้ในการบริหารภาครัฐในระยะแรก และพัฒนาสู่การบริหารประเทศในยุคโลกาภิวัตน์ และการบริหารประเทศไทยยุค 4.0

ผู้เขียนได้สำรวจนิยามของ ธรรมาภิบาลจากธนาคารโลก กองทุนการเงินระหว่างประเทศ และนิยามธรรมาภิบาลของประเทศไทยจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีและจากนักวิชาต่าง ๆ และได้จำกัดขอบเขตของการนำเสนอธรรมาภิบาลในหนังสือเล่มนี้ว่าเป็นธรรมาภิบาลของภาครัฐ หรือที่เรียกว่า Public governance และได้เห็นว่า ธรรมาภิบาลเป็นการจัดการสาธารณะแนวใหม่ ซึ่งให้ความสำคัญเกี่ยวกับการปฏิรูประบบราชการ เป็นรูปแบบของการบริหารภาครัฐแนวใหม่ที่สำคัญที่เท่าเทียมกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ซึ่งหัวใจของการประเมิน คือ การพิจารณาว่าองค์กรนั้นได้บรรลุประโยชน์สาธารณะตามหน้าที่และพันธกิจหลักของหน่วยงานนั้นหรือไม่ การประเมินมีความหลากหลาย นับตั้งแต่การประเมินประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ความเท่าเทียมกัน ความเสมอภาค ความสุจริต ความโปร่งใส ความสำนึกในหน้าที่ ความรับผิดชอบด้วยขีดความสามารถและประสิทธิภาพที่เพียงพอ ความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติหน้าที่ที่เกิดขึ้น ความรับผิดชอบต่อสังคม ความพึงพอใจของผู้รับบริการ ความสามัคคีธรรมาภิบาล ตลอดจนการประเมินศีลธรรม มโนธรรม มนุษยธรรม และความเป็นปึกแผ่นเชิงสถาบันในกระบวนการตัดสินใจและดำเนินการเพื่อให้บรรลุประโยชน์สุข สิทธิ และเสรีภาพของประชาชน

ซึ่งในส่วนนี้ ศาสตราจารย์ ดร.วรเดช จันทรศร ได้รวบรวมและเรียบเรียงเนื้อหาและการนำเสนอการศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ในยุคใหม่ที่สะท้อนให้เห็นความเป็นศาสตร์ที่เน้นการพัฒนาทฤษฎีจนไปสู่การปฏิบัติที่เป็นศิลป์ของการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งเป็นตัวชี้วัดและเกณฑ์มาตรฐานในการประเมินผลการปฏิบัติงาน อีกทั้งต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมกับประชาชนอย่างแท้จริงซึ่งสอดคล้องกับการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอีกด้วย

ส่วนที่ 2 การจัดการองค์ความรู้ทางรัฐประศาสนศาสตร์ที่เน้นความเป็นสหวิทยาการนั้น ซึ่งหัวใจของความสำเร็จในการจัดการ คือ การสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นกับผู้ที่เกี่ยวข้องในองค์กร ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน นักวิชาการที่นำเสนอองค์ความรู้ด้านการจัดการ ได้มีการมองปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการจัดการแบบแยกส่วน ไม่ได้มีการมองแบบเบ็ดเสร็จและเป็นระบบ

การศึกษาด้านนโยบายสาธารณะในมิติใหม่ คือมาตรการที่เฉพาะเจาะจงที่รัฐกำหนดขึ้น เพื่อเจตนาในการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาประเทศโดยรวม ซึ่งอาจจะมีการกระทำหรือไม่มีการกระทำตามมาก็ได้ นโยบายสาธารณะมีลักษณะที่เป็นการเมือง เป็นอำนาจหรือมาตรการที่รัฐใช้ ผู้ปกครองใช้ หรือผู้ถูกปกครองใช้ ถือได้ว่าเป็นมิติหนึ่งของรัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่ ที่ให้ความสำคัญกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดย

ถือว่าผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการนโยบายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมต่างก็มีบทบาทหน้าที่และความสำคัญที่เท่าเทียมกัน นโยบายสาธารณะที่จะประสบความสำเร็จได้ จึงไม่ใช่ว่าการที่รัฐยึดเหนี่ยวนำมาบังคับใช้กับประชาชน แต่จะต้องให้ภาคประชาสังคม และภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดและร่วมปฏิบัติตามนโยบาย ซึ่งปัจจัยที่ทำให้ให้นโยบายประสบความสำเร็จและความสัมพันธ์กับองค์การที่เกี่ยวข้องขึ้นอยู่กับเงื่อนไขดังนี้ 1) นโยบายที่ถูกกำหนดนั้น มีทฤษฎีทางวิชาการที่ถูกต้อง และหลักฐานเชิงประจักษ์รองรับเป็นเครื่องพิสูจน์หรือไม่ 2) องค์การที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัตินั้น มีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนและชอบธรรมหรือไม่ 3) การมีมาตรฐานในการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติมีคุณภาพเพียงใด ทั้งในด้านมาตรฐานทางกระบวนการในการทำงาน มาตรฐานด้านเป้าหมายในการปฏิบัติงาน และมาตรฐานด้านพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงาน 4) ความรับผิดชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการประเมินผลการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นอย่างไร 5) การจัดโครงสร้างของหน่วยงานที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นไปอย่างเหมาะสมเพียงใด

การศึกษาทฤษฎีทางเลือกสาธารณะนั้นเป็นสาขาวิชาใหม่ของรัฐประศาสนศาสตร์ ที่นักวิชาการในกลุ่มเศรษฐศาสตร์การเมืองได้นำมาใช้ในการปรับปรุงการบริหารงานภาครัฐภายใต้แนวคิดของการบริหารงานแบบประชาธิปไตยและกลไกตลาด โครงสร้างแห่งอำนาจในการตัดสินใจที่หล่อมล้ากันของปัจเจกบุคคล กลุ่มหลากหลาย และองค์การภาครัฐและเอกชน ทฤษฎีทางเลือกสาธารณะเป็นสาขาวิชาที่นำเอากลไกตลาดมาใช้ประกอบในการตัดสินใจ และพัฒนาการบริหารภาครัฐ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับประชาชน โดยยึดเอาปัจเจกบุคคลเป็นหน่วยในการวิเคราะห์พื้นฐานในการตัดสินใจโดยอาศัยปัจจัยที่มีลักษณะเป็นสหวิทยาการ ที่ครอบคลุมทั้งเศรษฐศาสตร์ การบริหารธุรกิจ รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ จิตวิทยา และสังคมวิทยา

สำหรับการแปรสภาพกิจกรรมรัฐเป็นกิจกรรมเอกชนนั้น หมายถึง การเปลี่ยนแปลงภาระการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐให้ไปเป็นภาระของหน่วยงานภาคเอกชนในรูปแบบต่าง ๆ และในแง่ของสถานะทางวิชาการ การแปรสภาพกิจกรรมรัฐเป็นกิจกรรมเอกชน ถือได้ว่าเป็นรัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่ (New Public Administration) การแปรสภาพกิจกรรมรัฐเป็นกิจกรรมเอกชน และวัตถุประสงค์ของแต่ละรูปแบบรวมจำนวน 13 รูปแบบ ซึ่งได้แก่ 1) การถอนตัวจากการให้บริการของรัฐ 2) การจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สิน 3) การจ้างเหมาบริการ 4) การร่วมทุนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน 5) การให้สัมปทาน 6) การให้เช่า 7) การเรียกเก็บค่าใช้บริการ 8) สิทธิบัตรหรือคูปอง 9) การลดระเบียบกฎเกณฑ์ 10) การปล่อยให้ดำเนินการโดยเสรี 11) การที่รัฐเข้าไปควบคุมและเป็นเจ้าของกิจการของภาคเอกชน 12) การแปรสภาพกิจการของประชาชน และ 13) การแปรสภาพกิจกรรมรัฐเป็นกิจการของเอกชนต่างชาติ

ส่วนที่ 3 ยุคโลกาภิวัตน์และการพัฒนาองค์การ ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงขององค์การทั้งในระดับประเทศ และในระดับองค์การภาครัฐและภาคธุรกิจ ตลอดจนองค์การขนาดเล็ก ซึ่งได้แก่ครอบครัวของปัจเจกบุคคล เพื่อประกอบในการนำเสนอการพัฒนาทั้งนโยบายของรัฐและนโยบายของภาคธุรกิจเอกชน ผู้เขียนชี้ให้เห็นว่า

1) ในยุคของการติดต่อสื่อสารที่รวดเร็ว ในกรณีของประเทศไทย นโยบายของรัฐที่ได้วางรากฐานไว้เพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงของโลกาภิวัตน์ ได้แก่ นโยบาย e-Government, e-Commerce, e-Industry, e-Education และ e-Society ในภาพรวม นโยบายเหล่านี้เรียกว่า e-Thailand ความสำเร็จและความล้มเหลว ในการพัฒนา ตลอดจนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศจึงขึ้นอยู่กับความสำเร็จของการนำนโยบายทั้ง 5 ด้านนี้ไปสู่การปฏิบัติ

2) โลกไม่มีพรมแดนด้านเศรษฐกิจ และขั้นตอนที่จะนำไปสู่โลกเศรษฐกิจเดียว ได้ก่อให้เกิดนโยบายการรวมตัวของกลุ่มประชาคมต่าง ๆ เช่น ตลาดร่วมยุโรป ประชาคมอาเซียน ประชาคมอาเซียน+6 และแนวโน้มล่าสุด คือ ข้อตกลงความร่วมมือระหว่างประเทศในนามมหาสมุทรแปซิฟิกกับประเทศอื่น ๆ ที่เป็นคู่พันธมิตร (Trans-Pacific Partnership : TPP) การเข้าร่วมในเครือข่ายลักษณะนี้จะทำให้พรมแดนทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ตลาดจนบริษัทธุรกิจของไทยสามารถขยายวงกว้างไปได้ทั่วโลก และจะได้ประโยชน์จากการเป็นพันธมิตรดังกล่าว การตัดสินใจเข้าร่วมในแต่ละองค์กรข้างต้น เป็นเรื่องที่จะต้องมีการวิเคราะห์ผลได้และผลเสีย ซึ่งในภาพรวมจะมีผลได้ คือ การได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ และจะช่วยให้บริษัทธุรกิจของประเทศ ขยายเครือข่ายในการให้บริการสินค้าและผลิตภัณฑ์ไปได้ทั่วโลกอย่างต่อเนื่อง

3) สังคมการบริการรูปแบบใหม่ จะขยายตัวไปรูปแบบของอุตสาหกรรมการให้บริการสินค้า การให้บริการจัดส่งสินค้าและอาหารถึงบ้านประชาชนผู้รับบริการโดยตรง การซื้อขายสินค้าผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ การบริการทางการแพทย์ เป็นต้น นโยบายของภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนก็จะมีการปรับเปลี่ยนและพัฒนาไปตามรูปแบบของการให้บริการที่เปลี่ยนแปลงไปเหล่านี้

4) สินค้าการผลิตจากชิ้นใหญ่ไปสู่ชิ้นเล็ก ความเจริญในลักษณะนี้ จึงทำให้เกิดนโยบายและกลยุทธ์ใหม่ขององค์การภาคธุรกิจและภาครัฐ ในการปรับตัวเพื่อพัฒนาขนาด รูปแบบ และกระบวนการผลิต การตลาด การสื่อสาร เพื่อให้สอดคล้องรับกับรูปแบบการใช้ชีวิตของประชาชน และความต้องการในการบริโภคสินค้าที่มีนวัตกรรมสูงขึ้น ตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงของการสร้างห้องสมุดขนาดใหญ่มาสู่การสร้าง e-Library ถือได้ว่าเป็นตัวอย่างของการจำลองการผลิตสินค้าและบริการจากชิ้นใหญ่เป็นชิ้นเล็กอย่างเป็นรูปธรรม

5) รูปแบบของการทำงาน และยุคใหม่ของการใช้เวลาว่าง ก่อให้เกิดการพัฒนานโยบายที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเวลาที่เพิ่มขึ้นของประชาชนในหลายเรื่อง ๆ โดยเฉพาะนโยบายการท่องเที่ยวและนโยบายสันตนาการ นโยบายความเป็นอิสระในการประกอบกิจการของปัจเจกบุคคล นโยบายการทำงานที่บ้าน และนโยบายในการให้บริการประชาชนผ่านระบบออนไลน์ เป็นต้น

6) ประชากรที่ช่วงเฉลี่ยของอายุชัวยาวนานมากขึ้น ก่อให้เกิดการพัฒนานโยบายให้หลายด้านเพื่อประโยชน์ต่อการใช้กำลังคนและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน นโยบายเหล่านั้น ได้แก่ 1) นโยบายการเกษียณอายุ 2) นโยบายในการจัดสรรงบประมาณ 3) นโยบายในการให้บริการผู้สูงอายุ 4) นโยบายส่งเสริมโภชนาการการรักษาสภาพ และการออกกำลังกาย

7) การเติบโตของชนชั้นกลาง ซึ่งหมายถึงผู้มีรายได้น้อย โลกาวัดได้ปรับเปลี่ยนให้ช่องว่างของสังคมแคบลง ผู้มีรายได้น้อยภายใต้เทคโนโลยีใหม่มีโอกาสทางการศึกษาในระบบเปิดเพิ่มมากขึ้น มีโอกาสได้ใช้เทคโนโลยีที่มีคุณภาพสูง เทียบเท่ากับผู้ที่มียาได้สูงอย่างแทบจะไม่แตกต่างกัน อุตสาหกรรมการให้บริการต้องการกำลังคนในระดับล่างเป็นจำนวนมากขึ้น ทำให้รายได้ของชนชั้นล่างมีแนวโน้มสูงขึ้น และสามารถซื้อสินค้าและบริการได้มากขึ้น และกลายเป็นกลุ่มเป้าหมายหรือลูกค้าที่สำคัญของผู้ประกอบการ การบริหารภาครัฐของไทยและรัฐประศาสนศาสตร์ในระบบสากลภายใต้การเปลี่ยนแปลงจากเทคนิคและกระบวนการบริหารไปสู่การพัฒนาประเทศยุค 4.0 โดยช่วงแรก ประเทศไทยได้นำหลักการจัดการแบบวิทยาศาสตร์ของเทย์เลอร์มาใช้ และนำเทคนิคการบริหารต่าง ๆ และการบริหารงานภายใต้หลัก POSCORB และเมื่อมาถึงยุคของโลกาวัดได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงานให้ทันสมัยมากขึ้น โดยมีการบริหารงานในรูปแบบที่มีการนำระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์เข้ามาใช้ ตลอดจนพัฒนาไปสู่การบริหารประเทศภายใต้นโยบาย e-Thailand และความพยายามในการผลักดันที่จะพัฒนาประเทศไปสู่ประเทศไทย 4.0

ซึ่งผู้เขียนได้มีการสรุปว่า การบริหารราชการเพื่อไปสู่การพัฒนาประเทศไทยได้โมเดลประเทศ 4.0 จะสำเร็จได้โดยใช้แนวทางสามพลังประชารัฐ ซึ่งได้แก่ 1) การยกระดับนวัตกรรมและผลิตภัณฑ์ 2) การปรับแก้กฎหมายและกลไกภาครัฐ 3) การพัฒนาคลัสเตอร์ภาคอุตสาหกรรมแห่งอนาคต 4) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และ 5) การส่งเสริมและดึงดูดการลงทุน ตลอดจนการพัฒนาเกษตรสมัยใหม่ และการยกระดับคุณภาพชีวิต และส่งเสริมผู้ประกอบการรายใหม่ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อทำให้การบริหารราชการเพื่อการพัฒนาประเทศสามารถเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบเศรษฐกิจให้เป็น Value Based Economy หรือเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม

ส่วนที่ 4 สรุป : ทิศทางแนวโน้มของการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ ผู้เขียนได้นำเสนอทิศทางและอนาคตของการวิจัยเพื่อพัฒนารัฐประศาสนศาสตร์และการบริหารภาครัฐของไทย โดยให้ความสำคัญเกี่ยวกับประเด็นของการวิจัยในเรื่องของธรรมาภิบาลในฐานะที่เป็นรัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่ ตลอดจนทิศทางแนวโน้มและประเด็นของการวิจัยในสาขาวิชาสำคัญต่าง ๆ ของรัฐประศาสนศาสตร์ ซึ่งได้แก่ สาขาวิชานโยบายสาธารณะ สาขาวิชาพฤติกรรมองค์กร สาขาวิชาทฤษฎีทางเลือกสาธารณะ และสาขาวิชาการแปรสภาพกิจกรรมรัฐเป็นกิจกรรมเอกชน รวมถึงการ บูรณาการสาขาวิชาต่าง ๆ ของรัฐประศาสนศาสตร์เพื่อประโยชน์ในการวิจัย โดยใช้แนวทางนวัตกรรม การยึดหลักจริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

โดยสำหรับทิศทางการวิจัยในอนาคตยังต้องอิงทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากรและการจัดการในระบบเปิด ทั้งนี้ เพราะองค์การเป็นระบบของความร่วมมือ การจัดการเพื่อทำให้เกิดเครือข่าย เกิดพันธมิตร และขยายฐานทรัพยากรให้มากขึ้น เพื่อลดการพึ่งพาจากทรัพยากรภายนอกยังมีความจำเป็น และกลยุทธ์ของการจัดการในต่าง ๆ ก็อาจจะต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมต่อไป เช่น การควรวรรวมองค์การที่เป็นคู่แข่งกัน และการจัดการยังต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดขององค์การสมัยใหม่ในโลกยุคโลกาวัด ซึ่งจะต้องมีการศึกษา เพื่อเปลี่ยนแปลงและบูรณาการโครงสร้างภายในขององค์การ ซึ่งได้แก่ ระบบข้อมูล ระบบสื่อสาร และระบบการตัดสินใจ ตลอดจนวัฒนธรรมขององค์การ ในอีกนัยหนึ่ง การศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาองค์การ

จึงจำเป็นต้องเน้น 1) การพัฒนาเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในองค์กร และให้บริการแก่ผู้รับบริการ 2) การพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ บุคคลในองค์กรสามารถแสดงศักยภาพได้อย่างเต็มความสามารถและเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในชีวิต ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาวิจัยในอดีตที่มักเน้นมิติของการพัฒนาภาวะผู้นำแต่เพียงด้านเดียว 3) การวิจัยเพื่อเปลี่ยนจากการพัฒนาผู้นำคนเดียวมาเป็นการพัฒนาให้ทุกคนเป็นผู้นำ และ 4) การวิจัยเพื่อหาระบบการควบคุมจากสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรแบบดุลและคาน และการตรวจสอบโดยประชาชน และการพัฒนาไปสู่ความเป็นปราชญ์

หนังสือเล่มนี้ ศาสตราจารย์ ดร.วรเดช จันทรศร ได้นำเสนอตามแบบแผนของการเขียนตำราทางวิชาการที่ดี มีการเกริ่นนำและสรุปเนื้อหาได้ชัดเจน พร้อมทั้งมีการสรุปเนื้อหาในแต่ละบทพร้อมเชื่อมโยงเนื้อหาในบทต่อไปได้อย่างลึกซึ้งอย่างถ่องแท้ถึงหลักการและเหตุผล พร้อมทั้งมีการใช้ภาษาทางวิชาการและศัพท์เฉพาะทางรัฐประศาสนศาสตร์ (Technical Term) ตลอดทั้งเล่ม ทั้งนี้วัตถุประสงค์หลักของศาสตราจารย์ ดร.วรเดช จันทรศร คือต้องการให้ผู้ที่สนใจ รวมทั้งนักศึกษาปริญญาตรี โทและเอกทางรัฐประศาสนศาสตร์ ได้นำเอาเนื้อหาในเล่มนี้ใช้เป็นกรอบในการอ้างอิงทำรายงาน หรือทำวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์ ตลอดจนนำไปสังเกตการณ์ วิเคราะห์ จนสามารถสังเคราะห์ปรากฏการณ์ทางการบริหารราชการแผ่นดินได้ต่อไปอนาคต

โดยสรุป หนังสือเล่มนี้สามารถทำให้ผู้อ่านเข้าใจถึงการศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ปัจจุบันในแต่ละประเด็นที่องค์ความรู้ และแนวคิดใหม่ๆ โดยเฉพาะในช่วงเวลาของศตวรรษที่ 21 ซึ่งอยู่ท่ามกลางความเจริญทางเทคโนโลยีและความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์สู่สังคมเศรษฐกิจแบบดิจิทัล ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการเงิน(financial technology) การใช้ประโยชน์จากข้อมูลขนาดใหญ่(Big Data) การนำปัญญาประดิษฐ์ (artificial intelligence) เข้ามาใช้ในการบริการงาน ความเจริญก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะและสังคมส่วนรวมได้อย่างแท้จริงแต่การบริหารภาครัฐจะต้องยึดถือหลักธรรมาภิบาลในการบริหารและต้องให้ความสำคัญกับประชาสังคมและภาคเอกชน ในการเข้าร่วมทำงานกับภาครัฐ ซึ่งถือได้ว่าเป็นมิติและทิศทางใหม่ของการบริหารราชการแผ่นดินที่จะเปลี่ยนบริบทของความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชนให้เกิดความร่วมมือในลักษณะที่เป็นปราชญ์ ดังนั้นการบริหารราชการแผ่นดินจะต้องเป็นไปภายใต้หลักความรับผิดชอบต่อสาธารณะที่สามารถช่วยแก้ปัญหาได้ ทำให้สังคมและประเทศเจริญก้าวหน้า